

EEN BROEIERIGE HUTSPOTWESTERN

Brimstone van
Martin Koolhoven

De Italianen hebben hun spaghettiwesterns en in Duitsland bestond ten tijde van de Weimar-republiek iets wat nu de *Sauerkraut*-western wordt genoemd. Met *Brimstone* voegt de Nederlandse regisseur Martin Koolhoven een geheel nieuwe mengelmoes aan het onsterfelijke filmgenre toe: de hutspotwestern.

Brimstone is ook de voltooiing van een lange lijn in het werk van Koolhoven, maar er was veel doorzettingsvermogen nodig om de film gemaakt te krijgen. Zeven jaar kostte het Koolhoven na zijn voorgaande, de succesvolle jeugdboekverfilming *Oorlogswinter* (2008), om zijn lang gekoesterde wens in vervulling te laten gaan: een western draaien.

Het was een roerige productie: het duurde lang voor het geld bij elkaar was gebracht, zoals tegenwoordig geldt voor veel ambitieuze Europese (co)producties – aan *Brimstone* werkten uiteindelijk producenten uit zes verschillende landen mee. En kort voor de draaiperiode zou beginnen, zegden niet alleen twee van de belangrijkste acteurs af (Mia Wasikowska werd vervangen door Dakota Fanning, en *Game of Thrones*-ster Kit Harrington nam de plaats in van Robert Pattinson), maar viel ook bijna de financiering in duigen. Het is naar verluidt te danken aan ster Guy Pearce, die een dragende rol speelt in de film, dat de productie boven water bleef.

Al die strubbelingen zijn niet terug te zien in het eindresultaat. *Brimstone* is een zelfverzekerde film die binnen de grenzen van een bekend genre nieuwe wegen inslaat. Het niet-chronologisch vertelde verhaal draait om de jonge vrouw Liz (Fanning), die niet kan praten omdat zij geen tong meer heeft. In het eerste deel van de film wordt haar rustige gezinsleven ruw verstoord door de komst van een raadselachtige priester (broeierig intens gespeeld door Pearce). Dat er een historie is tussen Liz en deze priester, is bij de eerste aanblik duidelijk. Hoe deze vork precies in de steel zit, wordt ontvouwd in de twee volgende segmenten in de film, waarin we telkens verder terugkeren naar Liz' niet al te vrolijke jeugdijaren. In die structuur met zijn hink-stap-sprongen door de tijd en het soms expliciete geweld in de film dringt zich een vergelijking op met

De mengeling van het klassieke westerngenre en een oer-Nederlands verhaal levert een broeierige en eigenzinnige film op

de recente westerns van Quentin Tarantino, maar Koolhoven verbergt zich niet achter diens kenmerkende ironie. In *Brimstone* worden hel en verdoemenis recht in de ogen gekeken.

De film is een significante nieuwe stap in Koolhovens carrière, misschien zelfs een voorlopig hoogtepunt in zijn ontwikkeling als regisseur. Met de grotendeels Engels gesproken film, bovendien in een altijd populair genre, biedt Koolhoven zichzelf meer dan ooit de mogelijkheid om te doen wat hij al lange tijd nastreeft: een groot publiek bereiken. Daarbij is enige nuancering wel op zijn plaats: Koolhoven is geen raspopulist die de kwaliteit van zijn films te grabbel gooit om een zo verkoopbaar mogelijk massaproduct te maken. Maar hij heeft zich al snel gerealiseerd dat een film die niet wordt gezien, in feite niet bestaat.

Niet gezien worden: dat was het grote probleem van Koolhovens eerste films. Zijn speelfilmdebuut, de telefilm *Suzy Q*, werd in 1999 zeer lovend besproken en was de doorbraak voor de inmiddels internationaal bekende actrice Carice van Houten, die ook in *Brimstone* weer een rol speelt. Maar met een soundtrack vol jarenzestigklassiekers waarvan de rechten voor een bioscooprelease onbetaalbaar zouden zijn, was *Suzy Q* beperkt tot vertoningen op de Nederlandse publieke omroep en enkele filmfestivals. Opvolgers *AmnesiA*, *De grot* (beide uit 2001) en *Het zuiden* (2004) troffen een zo mogelijk nog deprimeerder lot: er waren geen praktische beperkingen die succes in de weg stonden, maar desondanks kwam er vrijwel geen publiek op de films af.

Het was voor Koolhoven reden om het over een andere boeg te gooien. Zijn volgende vier films mikten

expliciet op dat grote publiek: van multicultikomedie *Het schnitzelparadijs* en familiefilm *Knetter* (beide 2005) naar romcom 'n *Beetje verliefd* (2007) en *Oorlogswinter* (2008). Laatstgenoemde was op dat moment de kroon op zijn werk: goed ontvangen én goed bekeken.

En toen werd het stil. Niet rond Koolhoven zelf, die regelmatig in de Nederlandse media te zien en te horen was als filmexpert en in een maandelijks filmavond in het Amsterdamse EYE Filminstituut een reeks parels van cultfilms programmeerde. Wel rond de films die hij zou maken – naast *Brimstone* ook de (eveneens Engels gesproken) verfilming van Joost Zwagermans roman *Vals licht*.

Het lange wachten wordt beloond door *Brimstone*, en het is te hopen dat dit geen eindstation is voor Koolhovens ontwikkeling als maker. De film slaat een brug tussen Europa en Amerika, zowel in zijn vorm als in de inhoud. Koolhoven kent zijn klassiekers en plaatst zich in een visuele traditie van Europese makers die door Hollywood werden geïnspireerd – van Paul Verhoeven tot Sergio Leone, wiens onlangs heruitgebrachte *Once Upon a Time in the West* Koolhoven veelvuldig de hemel in heeft geprezen. Bovendien vormt een mengelmoes aan Europese locaties – de film werd gedraaid in Spanje, Hongarije, Oostenrijk en Duitsland – samen een mythische en fris ogende versie van het Amerika in de vroegste jaren van zijn verovering door Europese migranten.

Koolhoven plaatst belangrijke delen van zijn verhaal bovendien in een cultuur die niet vaak eerder op het scherm te zien is geweest: de Hollandse protestanten die op het nieuwe continent hun beloofde land zochten. Liz groeide op in deze streng religieuze omgeving, waarin onderwerping aan God het hoogste goed was, het Nederlands een verboden taal was geworden en zelfkastijding aan de orde van de dag was.

Deze mengeling van het klassieke westerngenre en het oer-Nederlandse verhaal waarin men zich ontworstelt aan het geloof, levert een broeierige en eigenzinnige film op. Het is dan ook te hopen dat dit, na zijn vier vroege arthousefilms en zijn vier Nederlandse publieksfilms, de opmaat kan zijn voor een nieuwe, internationale cyclus in Koolhovens carrière.

JOOST BROEREN

www.martinkoolhoven.nl en www.brimstonethemovie.com